

ครูสภา : ศึกษาในแง่กฎหมายเกี่ยวกับสถานะ การจัดองค์กร
และความสัมพันธ์กับรัฐ

นายประเสริฐ ไสยวงศ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-631-448-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I16655102

THE TEACHERS COUNCIL : LEGAL ASPECT OF ITS STATUS,
ORGANIZATION AND THE RELATION TO THE STATE

Mr. Prasert Saiyavongsa

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements

for the Degree of Master of Law

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1995

ISBN 974-631-448-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ครูสภา : ศึกษาในแง่กฎหมายเกี่ยวกับสถานะ การจัดองค์กร
และความสัมพันธ์กับรัฐ

โดย

นายประเสริฐ ไสยวงศ์

ภาควิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ ดร.กมลชัย รัตนสกาววงศ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทนิติศาสตร์

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ฤกษ์สุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร.กมลชัย รัตนสกาววงศ์)

..... กรรมการ

(อาจารย์ อุดล จันทศักดิ์)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.โกวิท วรนิพนธ์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ประเสริฐ ไสยวงศ์ คุรุสภา : ศึกษาในแง่กฎหมายเกี่ยวกับสถานะทางกฎหมาย การจัด
องค์กรและความสัมพันธ์กับรัฐ THE TEACHERS COUNCIL ; LEAGAL ASPECT OF
ITS STATUS, ORGANIZATION AND THE RELATION TO THE STATE) อาจารย์ที่
ปรึกษา อ.ดร.กมลชัย รัตนสกาวงศ์ 116 หน้า .ISBN 974-631-448-3.

คุรุสภามีฐานะทางกฎหมายเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายมหาชน โดยพิจารณาจากการจัด
ตั้ง วิธีการดำเนินงาน และกิจกรรมที่ทำ

ในด้านการจัดองค์กร คุรุสภามีการบริหารงานโดยคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยข้าราชการ
การระดับสูงของกระทรวงศึกษาธิการเป็นส่วนใหญ่ มีอำนาจหน้าที่ในการให้ความเห็นแก่กระทรวง
ศึกษาธิการและให้ความช่วยเหลือแก่ครู โดยไม่มีอำนาจในการควบคุมการประกอบวิชาชีพครู

ในด้านความสัมพันธ์กับรัฐ พบว่า คุรุสภาได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานจากรัฐทั้งใน
ด้านบุคลากร งบประมาณ และการดำเนินงาน และถูกควบคุมบังคับบัญชาโดยกระทรวงศึกษาธิการ

ศูนย์วิทยพัธพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา นิติตาสตร์
สาขาวิชา นิติตาสตร์
ปีการศึกษา 2537

ลายมือชื่อนิติต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C370431 : MAJOR LAW

KEY WORD : THE TEACHERS COUNCIL/ ORGANIZATION/ RELATION

PRASERT SAIYAVONGSA. THE TEACHERS COUNCIL ; LEGAL ASPECT OF ITS STATUS, ORGANIZATION AND THE RELATION TO THE STATE. THESIS ADVISER : DR.KAMOLCHAI PATANA SAKAOW-WONG. 116 PP. ISBN 974-631-448-3.

The Teachers Council is a juristic person under the public law ; considering from the way its machinery is established, and its functioning system.

As regards its organization, the Teacher Council administered by the administration committee consist of the high civil servant of the Ministry of Education. The Teachers Council is in charge of suggest the idea of the administration of education and help the teacher in his economy and knowledge, but it can not control the educational profession.

In the relations to the state, the Teachers Council has supported by the state in officer, budget and the operated its duty. In the meantime, it is in hierarchy control of the Ministry of Education.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....นิติศาสตร์
สาขาวิชา.....นิติศาสตร์
ปีการศึกษา.....2537

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ ท่านอาจารย์ ดร.กมลชัย รัตนสกาววงศ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในการศึกษา และค้นคว้าในการทำวิทยานิพนธ์ และให้ความอนุเคราะห์เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ ดร.บวรศักดิ์ อวรรณโณ ท่านอาจารย์อดุล จันทศักดิ์ และท่านอาจารย์ ดร.โกวิท วรรณพัฒน์ ที่ได้กรุณา สละเวลาอันมีค่าเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์เล่มนี้

ขอขอบคุณ บรรณารักษ์ ผู้ช่วยบรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ประจำห้องสมุด คณะนิติศาสตร์ เจ้าหน้าที่บัณฑิตศึกษา ภาควิชานิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ความสะดวก ช่วยเหลือต่าง ๆ ด้วยดีตลอดมา

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุด สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ ให้ความสะดวกในการค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ ที่นำมาศึกษาในการเขียนวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณ สำหรับความมีน้ำใจ การให้กำลังใจ จากเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ที่มีได้เอ่ยนาม ณ ที่นี้ ด้วยความจริงใจ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
สมมติฐานการวิจัย	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
วิธีดำเนินการวิจัย	4
การนำเสนอเรื่องที่วิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	5
2 แนวความคิดในการจัดตั้งครูสภาและสถานะทางกฎหมาย	6
ความหมายของวิชาชีพ	6
วิวัฒนาการและแนวความคิดในการจัดตั้งองค์กรทางวิชาชีพครู ในประเทศไทย	9
1. สภาพการจัดการศึกษาของไทยในระยะก่อนการจัดตั้ง ครูสภา	9
2. การจัดตั้งองค์กรทางวิชาชีพครูในประเทศไทย	12
ครูสภาในฐานะองค์กรทางวิชาชีพ	13
1. ลักษณะขององค์กรทางวิชาชีพ	13

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

2.	ครูสุภากับองค์กรทางวิชาชีพอื่น	15
2.1	ครูสุภากา	16
2.2	องค์กรทางวิชาชีพอื่น	17
2.3	ความแตกต่างระหว่างครูสุภากับองค์กรทาง วิชาชีพอื่น	25
	สถานะทางกฎหมายของครูสุภากา	31
1.	ความหมายของ "นิติบุคคล"	31
2.	หลักกฎหมายเกี่ยวกับนิติบุคคล	33
2.1	นิติบุคคลตามกฎหมายอังกฤษ	34
2.2	นิติบุคคลตามกฎหมายฝรั่งเศส	35
2.3	นิติบุคคลตามกฎหมายเยอรมัน	38
2.4	นิติบุคคลตามกฎหมายไทย	39
3.	หลักเกณฑ์การแบ่งแยกนิติบุคคลตามกฎหมายมหาชนกับนิติบุคคล ตามกฎหมายเอกชน	40
4.	ข้อพิจารณาเกี่ยวกับสถานะทางกฎหมายของครูสุภากา	43
3	พันธกิจและอำนาจหน้าที่ของครูสุภากา	47
	พันธกิจของครูสุภากา	47
	เปรียบเทียบพันธกิจของครูสุภากากับพันธกิจขององค์กรทางวิชาชีพอื่น	49
	อำนาจหน้าที่ของครูสุภากากับอำนาจหน้าที่ขององค์กรทางวิชาชีพอื่น	52
	การดำเนินงานของครูสุภากา	55

	การจัดองค์กรของคุรุสภา	61
	1. คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา	61
	2. ประธานกรรมการอำนวยการคุรุสภา	64
	3. เลขาธิการคุรุสภา	64
	การแบ่งส่วนงานของคุรุสภา	68
	ความสัมพันธ์ระหว่างคุรุสภากับสมาชิก	72
	เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรทางวิชาชีพอื่นกับสมาชิก..	73
4	ความสัมพันธ์ระหว่างคุรุสภากับรัฐ	81
	บทบาทของรัฐในการสนับสนุนกิจการของคุรุสภา	81
	1. การสนับสนุนด้านงบประมาณ	81
	2. การสนับสนุนด้านบุคลากร	82
	3. การสนับสนุนการกระทำของคุรุสภา	84
	บทบาทของรัฐในการควบคุมคุรุสภา	85
	1. การควบคุมบังคับบัญชา	85
	2. การควบคุมกำกับ	91
	3. ความแตกต่างระหว่างการควบคุมบังคับบัญชากับการ ควบคุมกำกับ	96
	4. การควบคุมคุรุสภา	98
5	สรุปและข้อเสนอแนะ	107
	สรุป	107
	ข้อเสนอแนะ	108

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
เอกสารอ้างอิง	113
ภาคผนวก	116
ประวัติผู้เขียน	137

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย